

Történelmi örökségünk

Luther Márton, Kálvin János és Zwingli Ulrich, a reformáció e három legmeghatározóbb alakja mellett emlékezünk meg a reformáció 500. évében a magyar reformátorokról is.

3. oldal

Az önvédő háború

Személyes istenhitünk kapcsán lehet-e egyáltalán háborúról beszélni? Mennyire fér meg egymás mellett a hitvalló magatartás és a borzalmas pusztulást is hozó háború?

4. oldal

Eltemették az utolsó reformátust

Nemrég kísérték utolsó útjára Érhatvanban Gáll Dezsőt. Ő volt az utolsó református a Nagykaroly melletti településen.

6. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2017. MÁRCIUS • 28. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

Történelmi örökségünk

A tékozló fiú történetében az atyai házat elhagyó ifjú nem csak örökségét és édesapja óvó szeretetét tékozolta el, hanem azt a szellemi örökséget is, amit az atyai házból kapott. A gyermekek családjuk szellemi örökségének is hordozói. Ez az örökség a családi és nemzeti közösségek hagyományai, a gyülekezeti lelki értékek, a hit megélésének megannyi őrzött formája és az elmesélt történetek szoros kötelékéből áll. A történelmi örökségünk tárgyi elemeit a múzeumok őrzik, de a lelki és a szellemi jeleit mi magunk hordozzuk, és minden szívdobbanásunk és lélegzetvételünk erre az örökségre emlékeztet. Történelmi örökségünk megőrzésének módja nem a megőrzött és továbbadott szóban van,

hanem a megélt szóban. Nincs is annál kiábrándítóbb dolog, mint amikor az elmondott történet és a megélt valóság elválik valakinek az életében. Ilyenkor megakad a történelmi örökség vonala, mert hazugságon kapattunk, tehát méltatlanná váltunk az előttünk járók örököseinek lenni. Hitelességünket pedig másképpen nem kaphatjuk vissza, csak mint a tékozló fiú: visszatérve az elhagyott örökségünk forrásaihoz, és sírva bevallani, hogy nem vagyunk méltók arra, hogy örökösöknek nevezessünk. Ekkor megtörténik a csoda: újra befogadtatunk az hitvalló elődök lelki közösségébe. A bűnbánat és a megtérés erősíti a legjobban a ránk bízott történelmi örökséget.

Háború és béke

Az európai emberek többsége valószínűleg nincs tisztában azzal, hogy milyen rendkívül szerencsés történelmi időszakban éltünk az elmúlt pár évtizedben. A második világháború óta ugyanis nem dörögtek a fegyverek a több világgégest átvészelt, vén kontinensen, legfeljebb a Balkánon vagy keleten.

A szaporodó terrortámadások eszünkbe juttatják, hogy azért itt sem élünk burokban, és a geopolitikai változások, a felszított gyűlölet, az erősödő szélsőségek, a bevándorlással felborított etnikai arányok könnyedén véget vehetnek ennek a békés időszaknak. Addig azonban a háború csak valamiféle elvont, üres vagy épp regényesen izgalmas fogalom, a televízió képernyőjén könnyen belesimul a megszokott szörnyűségekbe, elhithetővelünk, hogy ez csak olyan dolog lehet, ami mindig másokkal esik meg.

Pedig a világ jelenleg is veszettül fegyverkezik, és a gazdasági-katonai nagyhatalmak ugrásra készen állnak, hogy egymásnak essenek. Ne legyenek illúzióink, mert a háborút nem előzheti meg a békét pártoló közhangulat sem, elég néhány örült vagy nagyravágyó politikus. A háborúra mindig van pénz, és amíg a honatyák tehetetlenül vonják meg a vállukat, ha oktatásról, egészségügyről vagy tudományos kutatásról van szó, fegyverkezésre valahogy mindig van fedezet. (folytatás a 2. oldalon)

Háború és béke

(folytatás az 1. oldalról)

Hitünk szerint a keresztyén ember csak akkor ragadhat fegyvert, ha honvédelemről van szó. A hazát, a családot, szeretteinket, a civilizációnkat, kultúránkat meg kell védeni. A vérontás azonban mindig megelőzendő!

Katonai szakértők szerint katonáink most is a hazát védik, csak nem várjuk meg, amíg a háború eljut a küszöbünkig, azért tolják messzire a frontot, és ezért harcolnak a seregek Afganisztánban, Irakban, Szíriában és még ki tudja, merre. A messzire tolt honvédelem, a biztonságunk érdekében történő megelőző csapás ugyan érdekes elméletnek tűnik, de a gyakorlatban azért egészen más eredményez: a szétszilált Közel-Keletről menekültként érkezők a lerombolt városok, az elvesztett család és otthon traumáját hozzák magukkal, sokan nem az új élet reményével, hanem gyűlölettel érkeznek, és mivel elvesztették mindent, mindenre képesek, hogy bosszút álljanak.

Igazi veszélybe sodródik éppen Európa, ahol politikailag korrekt beszéd, a naiv jóindulat és a nemzeti öntudat teljes hiánya keveredik a kóros idegengyűlölettel, a többi nemzet leftymálásával, a vállvonogató közönnyel és a valós veszély fel nem ismerésével. Sokan tényleg burokkban élnek.

Nemrég amerikai csapatok érkeztek Romániába, harckocsik százait szállították át a Kárpátokon. Némelyeknek ez garancia arra, hogy nem lesz háború. Si vis pacem, parabellum – mondták a rómaiak is, azaz, ha békét akarsz, készülj a háborúra. Tekintettel arra, hogy a rómaiak történelme Európa, Észak-Afrika és a Közel-Kelet brutális leigázásáról szól, nem biztos, hogy ők taníthatják a mai embert a békére.

Meg kellene tanulnunk végre békében élni, tankok, atombombák és vadászgépek nélkül is. Elég volt abból, hogy „harcolunk a békéért”. Amíg a békét fegyverek őrzik, addig a világ puszkaporos hordón ül.

Békére van szükség. Ezért pedig imádkoznunk kell. Urunkat az ószövetségi prófécia a Békesség fejedelmének nevezik, és ebben a mély, titokzatos megnevezésben benne van a fejedelem erejének és hatalmának az ígérete, és benne van a békesség teljessége is. Két valóság, ami ebben a világban soha nem találkozik egymással, csak Isten országában.

Ájándékozzon meg az Úr bennünket békével, ne dörögjenek a fegyverek, és a szíveket is töltsse be a lélek békéje. Legyen igazi béke, békesség – Istentől.

WAGNER ERIK

Szárnyai oltalmában

„A föld széléről kiáltok hozzád, mert elepedt a szívem. Vigyél engem innen a sziklára, hiszen az magas nekem! Mert te vagy az én menedékem és erős bástyám az ellenség ellen. Hadd lakozzam sátramban mindörökké, hadd meneküljek szárnyad oltalmába!” (Zsolt 61,3-5)

Dávid sokszor került veszedelembé élete során. Se szeri, se száma azoknak az embert próbáló, valós veszélyeket jelentő élethelyzeteknek, amelyekből bőven jutott neki osztályrészül. De ezekről nem azért ír nekünk, hogy megsajnáljuk őt, empátiával közeledjünk személyéhez, hanem egyedül azért, hogy felmutassa előttünk Isten nagyságát, aki sohasem hagyja övét a bajban, hanem minden esetben felragyogtatja előttük, megajándékozza őket a szabadítás örömeivel.

A helyzet súlyosságát mutatja az a tény, hogy Dávid alkalmasint a saját fia, Absolon elől kénytelen menekülni. A fiú apja királyi székére pályázik, csapatot toboroz magának, és ellene fordul. A hiú becsvágy annyira megvakítja, hogy nem áttal apja életére törni. E miatt kell Dávidnak elmenekülni Absolon elől, ami nem csupán földrajzi távolságot jelent szeretett Jeruzsálemétől, hanem ugyanakkor ha-

talmas lelki gyötrelmet, belső vívódást is. „E föld széléről kiáltok hozzád” azt jelentette Dávid számára, hogy már érinti a Seol szelét, a holtak hazájának a vizei fenyegetik, vagyis egészen közel érzi magát a pusztuláshoz. Halál közeli élmény ez, amikor az ember tudatában van annak, hogy nincs több eszköz, amit még igénybe vehetne szabadulása érdekében, a kiszolgáltatottság elemi erővel tör reá.

Az 1989-es események során én is hasonló helyzetbe kerültem. Akkor katona voltam, és ma is jól emlékszem arra az esetre, amikor egy alkalommal, esti órában a szakaszunkkal együtt mentünk vacsorázni egy másik helyre, ahol az étkezdénk volt. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy valaki a mellettünk levő tömbház tetéről lövöldözni kezdett. Teljesen kiszolgáltatottan éreztem magam, hisz katona voltom ellenére – fegyver nálunk nem lévén – még csak meg sem védhettem magam. Ekkor éltem át először életemben, mit jelent a halálközeli állapot. Volt-e már részed hasonló élményben? Érezted-e már, mit jelent a teljes kiszolgáltatottság?

És mit tesz az ember a végveszélyben? Istenhez kiált, és azt várja tőle, hogy biztonságos helyre vigye őt. Szüksége van a segítségére, mert egyedül nem juthat el a menedéket, biztonságot nyújtó sziklára. Természetesen ez csak egy kép, hisz a zsoltáros számára a szikla tulajdonképpen nem más, mint Isten. Az Isten sátorában való lakozás, valamint az Ő szárnyai alá kívánczó sóhajts valójában az oltalom utáni vágyakozást fejezi ki. Kicsoda szabadít meg a bajodból, kinél találhatsz oltalmat, hol lehetsz igazán biztonságban? Egyedül csak Istennel.

SZILÁGYI BALÁZS

A nehéz időkben is

„...bízum Isten kegyelmében mind örökkön örökké.” (Zsolt 52,10b)

Dávid megmenekül. Hiába a gonosz fondorlata, hiába Doég besúgó apparátusa, hiába Saul király és csapatai, Dávid megmenekül. De történhetne másképp is, utolérhetnék, elfoghatnák, megkínózhatnák, megölhetnék, áldozatul eshetne Saul vérengzésének, de Dávid megmenekül. A papok mind ártatlanok, mégis meg kell halniuk. „Doég rohana a papokra. És azon a napon nyolcvanöt embert ölt meg, akik gyaloc efódot viselének.” (1Sám 18,22) Sőt Nób városát teljesen kiirtották, mert azzal vádolták őket, összeesküvést szöttek Dáviddal, Saul ellen. „És Nóbót is, a papok városát fegyvernek élével vágatá le, mind a férfit, mind az asszonyt, mind a gyermeket, mind a csecsemőt; az ökröt és szamarat és bárányt, fegyvernek élével.” (1Sám 18,23)

Hogy mi mentette meg Dávid életét, véletlen vagy vakszerencse? Nem, egyik sem, hanem a kegyelem, Isten kegyelme!

Dávid benne bízik egész életében, mikor gyermekként szembeszáll a báránkját elragadni akaró oroszlánnal vagy medvével; mikor ifjúként kiáll Góliát ellen; mikor folyton menekül Saul elől, mint most is; de később is, mikor királyként lelepleződik Betsábéval való házasságtörő viszonya; és élete végén is, mikor az a kérdés, ellenség törjön-e országára, vagy dögvész. Dávid örökkön örökké Isten kegyelmében bízik. Nem saját magában, nem az igazságban, nem csapataiban, megbízható fegyvertársaiban, hanem az élő Istenben!

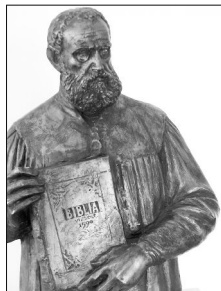
A legjobbat akkor teszed, ha benne bízol te is. Persze attól nem lesz fenékig tejfel az életed, lehetnek s lesznek is „nemszeretem” napok, de Isten gondviselő Atyaként még a siralomvölgy nehézségei között is megoldalmaz.

JOBB DOMOKOS

Történelmi örökségünk

Luther Márton, Kálvin János és Zwingli Ulrich mint a reformáció három legmeghatározóbb alakja mellett emlékezzünk meg a reformáció 500. évében azokról a magyar reformátorokról is, akik, ha Európa képét nagyban nem is formálták, de a Kárpát-medence lelkületét nagyban meghatározták. A következőkben röviden felelevenítjük mindazt, amit nekik köszönhetünk.

KÁROLI GÁSPÁR (1530-1591)

Károli Gáspár neve egyé vált a magyar bibliafordítással. A magyar nyelvű Biblia igényét jól mutatta a részleges fordítások (Újszövetség, Zsoltárok könyve) nagy száma, de az 1580-as évekig nem volt lehetőség a kivitelezésre. Kellett a béke éve a magyarok lakta területeken (1568, drinápolyi béke I. Miksa osztrák császár és II. Szedim török szultán között), és a gyenge ellenreformációs törekvés.

A fordításhoz azonban szaktudás is szükségeltett (Károli több éven át a wittenbergi egyetem hallgatója volt), emberfeletti kitartás és biztos anyagi háttér, amit kezdetben a Magócsy Gáspár és András biztosítottak, majd haláluk után 1586-tól Rákóczy Zsigmond mint a vizsolyi birtok új ura.

A nyomtatásnak azonban voltak nehézségei is. Kezdetben a megfelelő nyomda kiválasztása jelentette a legnagyobb gondot. Először a bártfai (ma Észak-Szlovákia) Guttsel Dávidot kérték fel, aki az eretnység vádjától tartva nem vállalta el a felkérést. Szükségből született tehát az a megoldás, hogy a Göncről 12 km-re fekvő Vizsolyban, főúri támogatással nyomdát létesítettek, Mantskovits Bálint, lengyel református nyomdász vezetésével.

Katolikus részről Habsburg Ernő osztrák főherceg próbálta akadályozni a nyomtatást azzal, hogy mondvacsinált indokkal (XIII. Gergely 1582-es naptárreformja után „eretnek” naptárt nyomtattak) be akarta zárni a nyomdát, amit Rákóczy hamar elsimított.

A nyomtatás innentől viharos gyorsasággal haladt. 450 munkanap alatt (1589. február 18. – 1590. július 20.) kinyomtatták a 800 példány 2412 oldalát, oldalanként 1850 betűvel. Károli Göncön végezte a korrektori munkát, amit aztán egyenként, gyalogszerrel vitt át Vizsolyba a 16 éves gimnazista, Szenczi Molnár Albert. Bibliafordítónk nem élvezhette sokáig munkája gyümölcsét, mert a következő évben magához szólította őt Teremtője.

Bibliafordítása a II. világháborúig több mint 100 kiadást élt meg, aminek köszönhetően kifejezései és nyelvi fordulatai bekerültek a mindennapi beszédbe. Még olvasni sem kellett ehhez, hiszen a szószéki bibliaolvasással még az írástudatlanokra is hatással volt.

SZENCZI MOLNÁR ALBERT (1574-1634)

Szenczi legnagyobb munkája kétségtelenül a zoltárfordítás volt. Nem sok szó esik latin-magyar szótáráról, amit idegenek magyar nyelvtanulására állított össze, vagy Institutió-fordításáról. Szótárának értékét jól mutatja, hogy Rudolf császár és Pázmány Péter is elismerte; tehetségét pedig fémjelzi IV. Frigyes pfalzi választófejedelem és (Könyves) Móric hessen-kasseli tartománygróf barátsága és pártfogása.

Dávid 150 zoltárát nemcsak az Ószövetség népe, de már kezdetektől a keresztény egyház is énekelte az istentisztelet részeként, antifóna (több kórus egymáshoz felelgető éneke) formában. A középkorra viszont a gregorián énekre jellemzően a gyülekezet már csak hallgatója az éneknek. Kálvin ezért tartja azt, hogy a Szentírás ihlette ének Isten kegyelmi ajándéka, de az orgona vagy a többszólamú éneklés már nem fért bele látásmódjába, mivel a művészetre helyezi a hangsúlyt.

Ennek ellenére a reformációt követően nagyon hamar lefordítják a zoltárokat német, olasz, spanyol, holland, lengyel és cseh nyelvre. Magyarra 1606-ban fordította le Szenczi, mindössze négy hónap leforgása alatt (március 9-től szeptember 30-ig). Nyelvezetében érezhető a személyesség, de közkedvelte az tette igazán, hogy a mezővárosi parasztság mindennapjait meghatározó gondok (vetés, eső, aratás) és a jobb élet vágya szólal meg bennük.

Korszakalkotóvá az időmértékes verselés tette, amit franciából magyar szövegre és magyar dallamra ültetett át, teológiai lelkülettel áthévílv. A zoltárfordítás értékét ez adja: költőileg pontos, teológiai hiteles.

TOKÁR SÁNDOR

MISZTÓTFALUSI KIS MIKLÓS (1650-1702)

Apafi Mihály 1680-ban az Amszterdamba peregrináló Misztótfalusi arra biztatja, hogy tanulja ki a nyomda-mesterséget („prédikátor van elég”), és legyen ott a majdani Biblia-nyomatás „őre”.

Misztótfalusi be is állt a kiváló nyomdász, William Bleau műhelyébe, ahol kitanulta a szedés és a nyomás mellett a betűmetszés és betűöntés fortélyait is.

Kezdetben három betűt egy tallérért (két forint) metszett és öntött ki, de kitűnő munkáját honorálva hamarosan egyetlen betűjéért is megadtak egy tallért. Egy betűt egy óra alatt készítették abban az időben, de míg mások csak a nap legvilágosabb órájában tudtak dolgozni, addig Misztótfalusi napi 16 órán át, éjszaka is dolgozott. Eltökéltége nemes célt tűzött ki maga előtt: a Biblia kinyomatását, mert időközben a fejedelem támogatása egyre csak késett.

Két év alatt „kimetszette” a Biblia-nyomatás 15 000 forintos árát. Amszterdami kilenc éves tartózkodása végén, 12 000 Bibliával, 9 társzekeret megrakva indult Erdély felé. Hét hónapos út után, Lipcsébe érve a 30 éves háború miatt Lengyelország felé volt kénytelen kerülni, ahol Goluchowski herceg birtokán áthaladva a szállítói jegyzékben szereplő „Aranyos Bibliát” ariánusnak (eretneknek) ítélték, ezért lefoglalták. A Bibliák visszaszerzésében maga Szobieszki János, lengyel király is tehetetlennek bizonyult, de ami az embernek lehetetlen, az Istennek lehetséges: a herceg birtokát rablók támadták meg, aki ijedtében Kassára küldte a Bibliákat.

Misztótfalusi Kolozsvárra hazatérve egész életét a nyomdának szentelte, hogy nagyszámú, olcsó és hasznos tartalmú, nyelvi és küllemében izléses kiadványt adjon az erdélyiek kezébe. Ingyen ábécéskönyveket, naptárakat, de még szakácskönyvet is nyomtatott.

Jó nyelvész lévén a Bibliába is belejavított, és ez lett a veszte. Az akkori kicsinyes és féltékeny lelkészi társadalom „hitvány vasművesnek” bélyegezte, mivel teológiai végzettsége nem volt. Rendszeresen nyilvánosan megalázták (mulatságon a vargák közé ültetik), egyházi kiváltságait megvonták, házat megadózták, katonai elszállásolásra kötelezték. Két ízben felhevült lelkületű kiadványokban próbált védekezni, ami csak olaj volt a tűzre: a nagyenyedi zsinat nyilvános bocsánatkérésre kényszerítette és könyveit megsemmisítette. Féloldali agyvérzés érte, melyből soha nem épült fel.

Békesség Istentől

A keresztes háborúk a keresztes lovagok részvételével folytatott, nagyarányú hadjáratok voltak a 11-13. században. A keresztesek jelmondata és későbbi csatakiáltása: „Deus vult!” – „Isten akarja”. E hadjáratok fő célja a Szentföld visszahódítása volt a muszlim és török népektől. De tudunk Konstantinápoly elleni keresztes hadjáratról. És az is tény, hogy szerveztek keresztes sereget a Magyarországot megtámadó törökök ellen is.

Ugyanakkor az is tény, hogy több alkalommal is a hadjáratok kezdetén a Szentföld felé vonulni akaró keresztes seregek magyarországi átvonulásuk ideje alatt gyilkoltak, fosztogattak. Ilyen volt a Nincsetelen Walter, vagy a Remete Péter által parasztokból verbuvált keresztes had. De őket követte Volkmar nevű rablólovag által toborzott sereg. Nem sokra rá érkeztek a német Gottschalk pap keresztes lovagai és az Emicho von Leiningen gróf vezette keresztesek tömege. A lovagok közül sokan nem feltétlenül a rájuk festett kereszt üzenetéhez méltóan viselkedtek. Szent háború ügyét hirdetve a tetteik meghazudtolták céljait. Isten akarja?

Még februárban a belényesi dombok között autózva arra lettem figyelmes, hogy egy autó az útviszonyoknak nem éppen megfelelő sebességgel és nagy robajjal halad előre. Megelőzött előbb engem, majd pedig az előttem haladó autót. Száguldása ellenére még annyira volt időm, hogy elolvassam a hátsó ablakán lévő feliratot: „Semmit Isten nélkül!” Furcsa ellenmondás a szöveg üzenete és a látható-tapasztalható valóság között. Nem gondolom, hogy Istenhite, Istentől való függése vezette őt arra, hogy sorozatosan belemenjen nem csak a saját, de a vele szembejövők és a mellette közlekedők életét veszélyeztető előzésekbe.

Egy időben nagyon elterjedt volt keresztyén körökben a keresztyének szimbólumát, a halat ráragasztani az autóra. Nem is lenne ezzel semmi baj, ha a sofőrök mindig tisztelettel, szeretettel és alázattal vezetnék. Amikor pedig nem, akkor séggyent hoznak a hal jelére.

Mitől függünk? Mert az, ami meghatároz, ami hajt, ami szándékainkat vezérli, meglátszódik rajtunk. Milyen cél indít és vezet „harcaim” során? Isten nélkül semmit?! Ő a békesség szerzője. Isten gyermekeként a feladatomban, életem, megmaradásom a békesség munkálása. Isten is ezt akarja.

SZABÓ JÚLIA

Az önvédő háború

Személyes istenhítünk kapcsán lehet-e egyáltalán háborúról beszélni? Mennyire fér meg egymás mellett a teremtés, az élet védelme, az élet segítése, a gyógyulás és a borzalmas rombolás, gyilkolás és vérontás, azaz a háború? Hogyan engedheti meg a Szeretet, a Teremtő, a bölcs és mindenható Isten az emberiség körében a vérontást?

Jézus a „Ne ölj” parancsolatának magyarázata közben világosan tudomásunkra hozta, hogy nem csak maga az ölés aktusa a bűn, de a másik ember lelkének gyilkolása is súlyos bűn Isten szemében.

Mi a háború? Valami olyan, amit az emberi önzés, gonoszság, nagyravágyás, bosszú eredményez. Benne van abban az emberi gonoszság hatalmas tárháza. Isten nem lehet ennek a részese. De akkor mit mond a hitünk, mit tanít a vallás ezzel kapcsolatban? Kétségbe kell nekünk esnünk, valahányszor csak háborúkról hallunk? Vagy, ne adj’ Isten, nekünk magunknak kell háborút elszenvetnünk? Mit gondoljunk: elhagyott az Isten, vagy épenséggel Ő büntet minket?

A háború az ember rossz döntésének következménye. Isten az embert a maga kép-mására, jónak teremtette. De az engedtlenség, a szabadon választott rossz mindent elrontott. A szabad akarat megmaradt, de az embert a maga tökéletlensége és romlottsága folytonosan arra vitte-viszi, hogy a jó és rossz közül a rosszat válassza. Mindez azért történik, hogy a nagy még nagyobb, a gazdag még gazdagabb, az erős még erősebb lehessen. Némelyek önzése, nagyravágyása, még nagyobb gazdagság és hatalom utáni vágya indít háborút és kényszerít sokakat, milliőkat, hogy fegyvert ragadjanak. Em ezek önös érdekből, am azok már szükségből vívnak háborút. És itt merül fel az önvédelemből viselt háború témája.

MEGVÉDENI ÉRTÉKEINKET

Amikor megtámadnak, léteemet, családomat veszélyeztetik, sőt pusztítani igyekeznek. Nos, akkor védekezni kell. És az önvédelem eszköze, sajnos ugyanaz a fegyverarzenál, ugyanaz a vért ontó gépezet, mint ami az ellenség, a támadó, az eltiporni akaró kezében van. Az önvédő háború célja is a megsemmisítés. A támadó szándékának, erejének, illetve magának a támadónak a megsemmisítése.

A II. Helvét Hitvallás, amikor a törvényekről és azoknak hasznáról beszél, többek között azt is említi, hogy a törvények által óvni kell a polgárok békéjét, hogy ne szenvedjenek kárt semmiben és csendben élvezni tudják javaikat. De beszél még az ellenségeskedések és cselszövények megszüntetéséről, illetve, hogy kellő bölcsességgel meg kell szüntetni a háborúkat is. A hatóságnak előbb mindent el kell követnie, hogy a háborút elkerülje, ellenségeit „sze-

lidséggel megszelídítse”. De ha ez nem sikerül, akkor „vállalni és befejezni kell azokat hősi szilárdsággal”. A hatóságnak Istentől nyert joga a fegyverviselés. Ehhez hozzá tartozik a háború is.

A hatóságnak büntetnie kell az ártalmasokat és a gonosztevőket. E jogánál fogva visszaverheti, széttörheti a lázongó polgárokat, ellenséges katonaságot, hogy a népet megvédje. „És ameddig ezt hitből cselekszi, ezekkel a cselekedeteivel, mint igazán jó cselekedetekkel, Istennek szolgál és áldást nyer az Úrtól”.

Háborúk többféle okból törhetnek ki. Egyik ok az önvédelem, amikor a támadók ellen védekezni szükséges. De létezik a „javíthatatlanul ártalmas emberek” ellen indított háború, hogy megakadályozzák ezek ártalmas és pusztító ténykedéseit. A közjó, a haza és az igazság érdekében vállalni lehet, sőt vállalni kell a háborút. A polgárok életüket adhatják ezért. A katonákkal kapcsolatban tanítja a hitvallás: „a keresztyén katona legyen mindig bátor, hű, munkaszerető, vezetői iránt engedelmes, nem mulasztva el semmi alkalmatlanságot, és gyakorolva a katonai fegyelmet; ne legyen puhány, hanem erős; ne legyen durva, hanem szigorú és irtalmas. Amit megmenthet, azt ne veszítse el. Mindenekelőtt pedig: sem veszedelmeken kívül, sem veszedelmek között ne hanyagolja el az Úrhoz emelt állhatatos könyörgést”.

Az önvédelemből és békéért harcoló katoná bizonyos értelemben mártír. Életét áldozza az övéért és a békességért. Csak ez is annyira ellentmondásos: vérontással munkálom a békét. A tökéletlen világban tökéletességre törekvő tökéletlen ember küzdelme ez. A világ bűn miatti romlottsága, hogy vállalnunk kell a ránk kényszerített háborút?! Harcolnunk kell a fent említett hitvallás szerint, a fentebb említett katona mintájára?! S ha harcolnunk kell, győznünk is kell! De mi lehetne a mi igazi győzelmünk? Végső megoldás ez lenne, ha hadat üzenhetnénk magának a háborúnak. Ha megsemmisíthetnénk magát a háborút. Az lehetne csak az igazán szent háború. Ez a mi feladatunk, katonáskodni a háborúskodások ellen, a békétlenségek legyőzése érdekében. Abban biztos vagyok, hogy ezen a háborún ott nyugszik Isten áldása.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE

Társadalmi konfliktusok

„Boldogok a békességre igyekezők: mert ők az Isten fiainak mondatnak.” (Mt 5,9)

Ha olvasunk régi történeteket, nézzük a televíziót vagy netalán történelmet tanulmányozunk, láthatjuk, mennyi háború volt és van a Földünkön. Mi ma nyugodtan hátradőlhetünk, és azt gondolhatjuk, milyen jó, hogy itt a Kárpát-medencében békében élhetünk. Nem ropognak fegyverek, nem járnak az utcákon tankok, nem lopakodnak katonai repülő bombákkal fölöttünk, így körülöttünk valóban béke van.

Mi is a konfliktus? A konfliktus olyan helyzet, ahol látszólag összeférhetetlen elemek ellentétes vagy divergens irányok felé fejtenek ki erőfeszítést. Konfliktus lehet tehát, ha két embernek nem összeegyeztethetőek, vagy legalábbis azt hiszik, hogy nem érhetők el egy időben az érdekei.

Mi a konfliktus természete? A konfliktusok intenzitása, az ütközések gyakorisága különböző fokozatokban jelenhet meg. A konfliktus hiánya a felek kapcsolatában a harmónia. A konfliktus legalacsonyabb szintje, amikor kisebb félreértések, valamely kérdésben egyet nem értés jelentkezik. A következő fokozatnál már a felek egymást, vagy az egyik fél nyíltan számon kéri, felelősségre vonja a másikat. Ezt a szóbeli támadás követi, ami átmehet fenyegetésbe, ultimátumok adásába. Általában az agresszió szóbeli formáján ritkán lépnek túl a felek, főként hivatalos kapcsolatokban, de előfordulhat, hogy a következő fokozat az agresszív fizikai támadás. Végül a nyílt megsemmisítés is megjelenik egy elmérgesedő konfliktus során.

Hogyan működik az ember? Már kora gyermekkorban megjelennek a konfliktusok, hiszen mindannyiunknak születésünktől megvan a saját akarata. A gyermek érvényesíteni is szeretné azt, próbálgatja a határait, és így folyamatosan ütközik tiltásokba, mivel a szülő tanítja a gyermeket, és formálja is.

A szülő-gyermek konfliktus mégis végigkíséri az egész életet, mivel a gyermek a saját szemén át ismergeti a világot, a szülő pedig, generációs különbség lévén köztük, már más-ként, letisztultabban, több évtizedes tapasztalattal vizsgál mindent.

De hogyan születnek a társadalmi konfliktusok? Valahogy ugyanígy. Egyszerűen fogalmazva: az emberek mindig csoportokba tömörülnek. A társadalom köznapi értelmezés szerint nagyobb embercsoportot jelöl, akik egyfajta rend szerint együtt élnek. Minden embercsoport egyfajta saját szabály szerint él, érvényesíteni próbálja az akarát és megfogalmaz célokat. De az embercsoportok faluközösségekben élnek, amelyek országokba tömörülnek, és az országok ugyanúgy a saját céljaikat tartják fontosnak, és szintén érvényesíteni sze-

retnek a saját akarataikat. Így hatalmi harcokból konfliktusok születnek, míg kialakulnak az erőviszonyok.

AZ ELKERÜLHETETLEN ROSSZ

A konfliktusok elkerülhetetlenek, mert értékek, szükségletek, érdekek, célok ütköznek. A konfliktus tehát egyrészt egy sajátos helyzet, ahol összeegyeztethetetlenesség tapasztalható, másrészt egyfajta „küzdelem” is, amely az érintettek között vagy a személyen belül zajlik.

Hogy egy konfliktus hogyan oldódik meg, az sok mindentől függ. Függ attól, hogy az, aki felül van, miképpen viszonyul a gyengébbhez, mennyire veszi figyelembe, vagy mekkora elnyomást gyakorol rá gazdaságilag vagy akár etnikailag. Vagy pedig, ahol egyenlő erőviszonyok vannak, a konfliktus forrása az, hogy ki ragadja a kezébe a vezetést. Nézzük meg az 1600-as évek kuruc-labanc harcait, ahol a Habsburgok által szegénységbe taszított magyar nemesség lázad fel és kurucként harcol a császári politikát támogató labancok ellen, vagy nézzük meg az 1848-as években Erdélyt, ahol a megnövekedett románság részt kért a vezetésből, és azt nem kapta meg a magyarságtól, mert az Budapest vezetésével nem érzékeli a megváltozott társadalmi összetételt. Mi lett belőle? Népiirtás. Az első és második világháború hatalmi harcai máig meghatározzák az országok közötti viszonyokat, még akkor is, ha látszólag egyenrangú, demokratikus Unióba fogták Európát.

De beszéljünk a mai kor békétlenkedéseiről is. Ma már a nagyhatalmak képesek viszonylagos békét fenntartani és tárgyalóasztaloknál megoldani azt, amit korábban a harcmezőkön tettek. Viszont az ember alapvetően nem változott. Így ha nem harcolunk fegyverekkel, megteszünk családban, munkahelyen, faluközösségekben.

A konfliktus forrásai mi vagyunk, valamint az, hogy miképpen tudjuk figyelembe venni a másik embert, a mellettünk élő. Jézus azt mondta, hogy boldogok a békességre igyekezők, vagyis Gyökössy Endre fordításában: boldogok a békességteremtők. Ki az, aki békét tud teremteni, aki megold konfliktusokat? Akiben béke van.

TÓTOS BEÁTA

Míg a királyok háborúznak, a nép szenved

Ha igazságosan elosztanánk a felhalmozott anyagi javakat, senki sem éhezne ezen a világon. Ezt a mondatot valahol olvastam, és nagyon szíven ütött. Hiszen míg mi viszonylagos békében és jólétben élünk, vannak országok, amelyek területén ma is fegyverek ropognak, és kontinensek, ahol éheznek az emberek, míg egy felső vezető réteg olyan mértékű halmozásba kezdett, hogy egy-egy ország problémáját meg lehetne oldani a szegény emberek kizsákmányoló munkájából szerzett javaikból.

Vajon kiknek jók a gerjesztett konfliktusok és a folyamatosan ki-kítőző háborúk? Hiszen minden ember csak arra vágyik, hogy egy kis élettere legyen, ahol élhet a családjával, felnevelheti gyermekeit, miközben megtalálhatja az Istentől kapott saját útját és kamatoztatja tálentumait. A valóságban pedig ma is emberek százai menekülnek a háborúk elől.

Semmi más értelme nincs valójában ennek, mint erőfitogtatás, országok és természeti kincsek fölötti hatalom megszerzése. De vajon kinek a lelken száradnak majd a háborúk áldozatai, a megcsontított családok és az utcán sátrazó menekültek? Miért szítanak etnikai konfliktusokat, és kényszerítenek ránk tőlünk idegen kultúrájú embereket?

Mi történik közben? Néhány vezető és néhány hataloméhes kormány meghatározza emberek millióinak az életét, átrajzol országhatárokat és nyomorba dönt népeket.

Mi lesz az eredménye ezeknek a háborúknak? A nyertes országok lakói gazdaságilag valamennyire fejlettebbek lesznek, lakói jobban élnek, míg a vesztesek újjáépítik az országot és elnyomásban élnek tovább.

Pedig nem hibás az ember, mert oda született, ahol ma harcok vannak, de mégis magán hordozza a tőle függetlenül kialakult politikai helyzet bélyegét.

Isten ítélete rajtuk a háború? Vagy Isten csak megengedi a csatározásokat? Megkeményíti a vezetőik szívét, hogy szenvedjen az ember a bűnei miatt? Mind-mind elgondolkodtató kérdések.

Jézus azt mondta a katonákra fegyvert rántó tanítványának: „aki kardot ragad, kard által vész el” (Mt 26,52). De vajon ez kinek szól ma? Aki fegyvert fog, hogy megvédje hazáját, vagy aki rátámad békés országok népeire?

T. B.

Eltemették az utolsó reformátust

Nemrég kísérték utolsó útjára Érhatvanban Gáll Dezsőt. Ő volt az egyetlen református ember a településen. Tíz évvel ezelőtt még hárman vallották magukat kálvinistának az ortodox többségű, Nagykárolytól délre fekvő faluban. A reformátusok jelenlétét immár csak a két évvel ezelőtt szépen felújított templom és a temető magyar feliratú fejfái hirdetik az utókornak.

„Virágzó, életerős egyház volt az érhatvani a XVII. század utolsó negyedéig. Ettől kezdve folyton gyengült a török és tatár támadások miatt. E nép és a templom pusztulását tetőzte a sikertelen lengyel hadjárat miatt ránk tört tatárdúlás. A Rákóczi-féle szabadságharc után a falu elvesztette templomát és református többségét. Sváb és román betelepítés történt. Református egyháza a XVIII. század közepén még önálló volt, aztán a szomszédos Érszodoró filiája lett. 1833-ban még csak fatemplomuk volt, akkor építették a jelenlegi templomot az akkor még körülbelül 150 lelket számláló közösségnek.

1988-ban a maroknyi gyülekezet templomát feltörték és felgyújtották, elpusztítva ezáltal a berendezését és a levéltárát. Ez az oka annak, hogy olyan kevés adat áll rendelkezésünkre az érhatvani gyülekezetéről. A megrongált templomot 1994-ben összefogással és támogatásokkal teljes egészében renoválták az akkor még 8 lelket számláló gyülekezet számára. A javítási munkálatokat 1998-ban fejezték be, és azóta minden esztendőben megtartják a »szórvány-vasárnapnak« elnevezett ünnepi istentiszteletet.” – írja Nagy Róbert lelképásztor az egyházközösség monográfiájában.

A Nagykárolyi Református Egyházmegyében nem az érhatvani református templom az első, amelyik hívek nélkül maradt. Az üresen maradt templomok sorában a csomaközit és a krasznacégnyit követi.

SEBESTYÉN ELŐS

Krisztus szeretete szorongat minket

A megbékélés volt a témája az idei ökumenikus imahétnek, melyet február 12-19. között tartott a szapárfalvi (temesvári egyházmegye) református gyülekezet. A kezdő és záró istentiszteleteket Csizmadia Ferenc helyi lelkész tartotta.

Bódis Ferenc, végvári lelkész a Mt 16,24-28 igerész alapján („Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall?”) arra hívta fel a figyelmet, hogy ebben a felgyorsult világban éppen a földi értelemben vett élet, vagyis az anyagi nyereség hajszolása közben veszítjük el az igazi életet, az örök életet. Pedig a legnagyobb nyereség maga az el nem múló élet, amit egyedül Krisztus által lehet megnyerni.

Gazda István, a temesvári Új Ezredév gyülekezet lelkésze igeszolgálatában a 2Kor 5,16 verset vette alapul. („Azért mi ezentúl senkit sem ismerünk test szerint, sőt ha ismertük is Krisztust test szerint, de már többé nem ismerjük.”) Az *ismeret* szó az eredeti szöveg szerint nem csupán racionális tevékenység, hanem ábrázolja a megismerés során kialakított szeretet-viszonyt és az ebből adódó etikusi cselekedetet is. Pál apostol megtérése előtt csak hallásból, távolról, test szerint ismerte Jézust. Ezért félreismerte Őt. De miután személyesen találkozott Vele, és Urának ismerte el Őt, nemcsak a Róla alkotott képe, de élete is gyökeresen megváltozott.

Rátóni Csaba, dévai lelkész az 1Móz 19,12-17 részből Sodoma és Gomora elpusztításának történetével mutatta be Istennek bűnből kiragadó kegyelmét. Lót, Ábrahámmal ellentétben nem követte lélek szerint Istent, sőt fokozatosan messze sodródott a kegyes életviteltől. Ezért amikor Isten végítéletét elmondja rokonainak, azok nem hisznek neki, kinevetik. És vajon a mi életünkön látható-e az Isten követe, hiteles-e a biznyságtételünk?

Szilvágyi Zsolt, temesvári katolikus plébános a Nikodémus történetére (Jn 3,1-8) építette üzenetét. Az embernek és az Egyháznak állandóan meg kell újulnia, reformálódnia. De mit jelent megújulni? Nikodémus is, bár vallásos, vezető beosztású, jómódú ember volt, kereste a megújulás útját. Példa számunkra, hogy kereste, kérdezte Jézust, személyesen találkozni akart Vele. Mi is önvizsgálatot kell tartanunk, de megváltozni nem megy önerőből.

Dumitrescu Mihail, lugosi katolikus plébános szolgálatának alapigéje a Lk 2,8-14 szakasz, a Megváltó születésének meghirdetése. A pásztorok megijedtek az angyaloktól, de legyőzték félelmüket, ezért láthatták Jézust, aztán elmentek és elbeszélték mindenkinek, amit láttak. Krisztus szeretete sürget – ez elegendő ok a kiengesztelődésre. Isten nem csak velünk, hanem az egész teremtett világgal kibékült, és ránk bízta, hogy sáfárkodjunk a javakkal. Isten az Ő Fiában már kiengesztelt egymással. A keresztény Egyház hivatása, hogy közösségeinkben a megbékélést hirdesse.

Demeter Sándor, temesvári kórházlelkész szerint a 2Kor 5,17-21 olyan, mint egy haditudósító: vége a háborúnak, béke van. Miféle háborúról és miféle békekötésről van itt szó? Isten és az ember közötti háborúról, melyet az ember kezdett el, és a békéről, melyet Isten kötött az emberrel. Aki Krisztusban van, az új helyzetbe kerül: abba az állapotba, amibe Isten eredetileg megteremtette az embert – az volt az igazi béke állapota.

Ez az imahét is emlékezetes marad mindannyiunk számára. Sokakat kimozdított otthonából az ige és a közösség utáni vágy. Bizonyára nem bánták meg, hiszen a zsúfolásig megtelt imateremben nem csak kellemes meleg várta, de szívmenelgető élményben is részük lehetett. Egyik este a vallásórás gyerekek énekei csendültek fel. Szombaton pedig a Temesvár-belvárosi Ifi lelkes csapata kísért el a lelkészcsaládot. Gitárkíséréssel előadott dalaik a legszébb biznyságtételek voltak.

Az ige hirdetését követően a meghívott lelkészek bemutatkozására került sor estéről-estére egy csésze tea és az asszonytestvérek által készített finom sütemények mellett. Az is a szapárfalviak vendégszeretetéről és összefogásáról tanúskodik, hogy a vendéglelkész a helyi lelkész családjával együtt minden este más-más családnál vacsorázott, ahol lehetőség nyílt személyes beszélgetésre, ismerkedésre.

A magyar közösség összetartozásának jele, hogy több felekezet tagjai tartották fontosnak az együtt-imádkozás alkalmait: református, katolikus, adventista hívők. Bárcsak a ránk áradó isteni szeretet elindítana egymás felé a hétköznapi életben is!

CSIZMADIA CECILIA

Hajléktalanok között szolgálva

„Mert a szegények mindenkor veletek lesznek, és amikor csak akarjátok, jót tehettek velük.” (Mk 14,7)

Sokféle élettörténet kerekedhet az ember szemei elé, és vannak esetek, amikor érdemes nem csak kívülről, hanem közvetlen közelről is megfigyelni az események láncolatát, és legjobb tudásunk szerint feltérképezni, illetve segítő kezet nyújtani embertársaink felé.

Számtalan ilyen esetet említhetnénk, ahol a múltjukban felrobbanó lelki aknáknak mély sebet hagytak egy ember életében. Ezek közül is szeretném kiemelni a hajléktalanok helyzetét.

A Nagyvárad-velencei Egyházközség szervezésében 45 személy számára osztottak vacsorát a Gutenberg utcai hajléktalanszállóban lévőkhöz.

Az ételre várva, csendben és lassan elfoglalták helyüket az asztalnál, s csak találgatni lehet, milyen események szöttek életüket, mi az oka annak, hogy e védelmet nyújtó falak között kell tengődniük.

A személyiségek és emberi gyötrelmek számos válfajával találkoztunk, voltak olyanok, akik szeretettel és öléssel fogadtak, annak ellenére, hogy idegenek voltunk a számukra. De voltak olyanok is, akik távolságot tartva elzárkóztak, még akkor is, ha netalán a leginkább ők voltak kiéhezve egy kedves mosolyra, és az emberi jószágra.

De hogyan is itélkezhetne bárki felettük, amíg nem tapasztalta meg, és fogalma sincs arról, hogy milyen egy gúzsba kötött lélek, milyen a szeretetteljes otthon melege helyet a rideg és kegyetlen valóság csontba hatoló, késszúrás-szerű fájdalommal.

Koncsek Vadnai Zita, az Agnulli Dei Református Szociális Központ igazgatónője, munkatársnőjével, Rebekával együtt, szeretettel köszöntötték a jelenlévőket, és felhívták a figyelmüket arra, hogy a Nagyvárad-velencei Egyházközségre nem csak egy egyszeri vacsora keretén belül számíthatnak, hanem úgy is, hogy esetleg más jellegű megoldásra váró problémájuk akad, vagy úgy érzik, elakadtak az élet útvesztőiben, netán lélekben is éltető táplálékot szeretnének magukhoz venni az igehirdetések által.

A szegénységet talán mindannyian különbözőképpen látjuk. Szeretnék az olvasó elé tárni

egy történetet. Bándy György neves professzor őszinte érdeklődéssel fordult az egyik teológus felé és azt kérdezte: – Mondja, Miklós, ön szegénynek tartja magát? – A megkérdezett egy kissé illetődött az válaszolta: – Igen, végül is egy szegény családból származom. – A professzor ekkor visszakérdezett: – Reggelizett már ma? – Igen! – válaszolta. Ekkor tovább folytatta a kérdezősködést. – És ebédelni is fog? – Igen, minden bizonnyal! – volt a válasz. Majd ismétlen megkérdezte: – És gondolom vacsorára is akad majd valami étel. – Igen, persze! – válaszolta a már kissé zavarban lévő. Ekkor a professzor felemelte a mutatóujját, és ezt mondta: – Aki egy nap háromszor tud étkezni, az nem lehet szegény.

Fizikai síkon ez mély igazságot fogalmaz meg. Na de mi a helyzet a lelki értelemben vett szegénységgel? Oscar Wilde egy költői kérdéssel adja meg rá a választ: Lehet-e szegény az, akit szeretnek?

Felvetődik a kérdés: miért nem tudunk őszintén szeretni, és segítő jóbort nyújtani a szegényeknek, rászorulónak? Miért hagyjuk, hogy megkérgesedjen a szívünk? Hány ember van, aki ki van éhezve az emberi jószágra, a szeretetteljes közeledésre. Hány ember járja úgy a világ utcáit, hogy kiapadt lélekkel és korgó gyomorral kell tengetnie életét.

Kölcson ad az Úrnak, aki kegyelmes a szegényhez; és az ő jótéteményét megfizeti neki – ahogyan tanítja a Példabeszédek könyve. Hagyjuk megnyílni lelkünk csatornáit, és engedjünk a Szentlélek munkájának, mert mi hasznos eszközök lehetünk az Úr kezében.

Néhány éve került bemutatásra a *Felhóatlász* című film, és van benne egy jelenet, amikor az após kemény szavakkal bírálja a vejét, hogy a szegények pártfogója lett.

Akármit is tesz, annak sosem lesz nagyobb hatása, mint egy árva cseppnek a tengerben. És rögtön utána hangzik rá a válasz: De hát mi is a tenger, ha nem a cseppek sokasága?

Aki azt hiszi, hogy nem felelős a mások életéért, az felelőtlen. Kötődünk egymáshoz, és minden egyes gesztussal vagy jótettel – cseppekkel az élet tengerében –, a másik ember jövője kerekének a megkötői, vagy továbblenedítői lehetünk.

BÁTORI JUDIT

Tanácskoztak a református egyházvezetők

Az egész magyar reformátusságot érintő kérdésekről tanácskoztott a Generális Konvent Elnöksége a Mécses Központban, Mályiban, február 14-én és 15-én. A testületnek 2017-ben ez volt az első ülése, melyen többnyire az idej programok előkészületeit beszélték át a püspökök és főgondnokok.

Szó volt a Közös Zsinat és a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozó előkészületeiről, a reformáció jubileumi emlékévi programjairól és a Református Egység Fesztiválról is. Utóbbi ezúttal a Királyhágómelléki Református Egyházkerület rendezi május 20-án Nagyváradon. Forró László királyhágómelléki püspök helyettes elmondta, hogy a közös istentisztelet után több helyszínen zajlanak majd a hitéleti, ifjúsági és tudományos programok, az események sorát este a *Bánk bán* című operaelőadás zárja. Az egész napos eseményre a Kárpát-medencéből és a diaszpórákból várják az érdeklődőket.

Az idei év másik kiemelt eseménye a debreceni Közös Zsinat lesz, melyen a magyar református egyháztestek a Második Helvét Hitvallás magyarországi elfogadásának 450. évfordulója alkalmából közösen megerősítik szimbolikus iratukat. „Azért visszük Debrecenbe, mert szeretnénk újra megerősíteni azt az aktust, ahogyan 450 évvel ezelőtt az Atyák odaálltak egy hitvalló nyilatkozat mellé” – mondta újságírói kérdésre válaszolva Bogárdi Szabó István dunamelléki püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke.

Az elnökségi tagok döntöttek a Kárpát-medencei Református Oktatási Alapba tavaly befolyt adományok felhasználásáról. Ábrám Tibor, a Zsinat világi alelnöke tájékoztatása szerint a református köznevelési intézmények által összegyűjtött, továbbá a Magyar Református Egyház által e célra elkülönített összeget többek között a királyhágómelléki Szatmárnémeti Református Kollégium informatika termének felszerelésére, a Kőhalmi Szórványkollégium (Erdély) sportudvarának megvalósítására, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház részére, a délvidéki Hertelendyfalván megépült református óvoda épületének befejezésére, valamint a Péterfalvi Református Líceum (Kárpátalja) új sportpályájának kialakítására fordítják. (reformatus.hu)

Évforduló

JOHANNES AMOS COMENIUS
(1592–1670)

425 éve, 1592. márc. 28-án szül. Johannes Amos Comenius (Komenský), a cseh-morva testvérek püspöke (1647), „az első modern pedagógus”, „a nemzetek tanítója”. Ősei magyar származásúak (Szeges). A 30 éves háború miatt a cseh-morva testvériség tagjaival együtt menekül (1628). Tanár és iskolaszervező lengyel, angol, svéd, magyar és holland földön. Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony meghívja a sárospataki ref. koll. modernizálására (1650-54). Másfél száz pedagógiai műve, tankönyve közül a legismertebb: *Didactica Magna* (1632).

MELCHIOR LEYDECKER (1642–1721)

375 éve, 1642. márc. 21-én szül. Melchior Leydecker holland ref. teológus, az ortodox kálvinizmus, a református skolasztika és a szövetségi teológia képviselője, a karteziánus filozófia bírálója. Lp. Zeeland tartományában (1662), utrechti teol. prof. (1676-1721). Számos teológiai műve, köztük kátémagyarázata jelent meg. Nem tévesztendő Melchior Leydecker (?–1701) holland kelet-indiai teológussal, a maláj bibliafordítás és szótár készítőjével.

DÁVID GYULA (1860–1917)

100 éve, 1917. márc. 22-én hunyt el Dávid Gyula élesdi születésű ref. lelkész. Teol. tanulmányait Debrecenben (1881-85), Bécsben és Utrechtben (1886) végezte. Túrkevei (1888), okányi (1889) slp.; körösnagyharsányi lp. (1893); kassai nevelőintézeti lp. (1906); élesdi lp. (1910-15). Cikkei, teológiai műfordításai és átdolgozásai mellett megjelent: *A nagyharsányi ev. ref. egyház története* (1902). Nem tévesztendő Dávid Gyula (*1928) erdélyi irodalomtörténész.

ILYEN SE VOLT MÉG

Fiúk és lányok bibliája

Egy magyarországi könyvkiadó gondolt egyet, és kiadott két gyerekbibliát. Az egyiket fiúk számára, a másikat pedig kislányok számára.

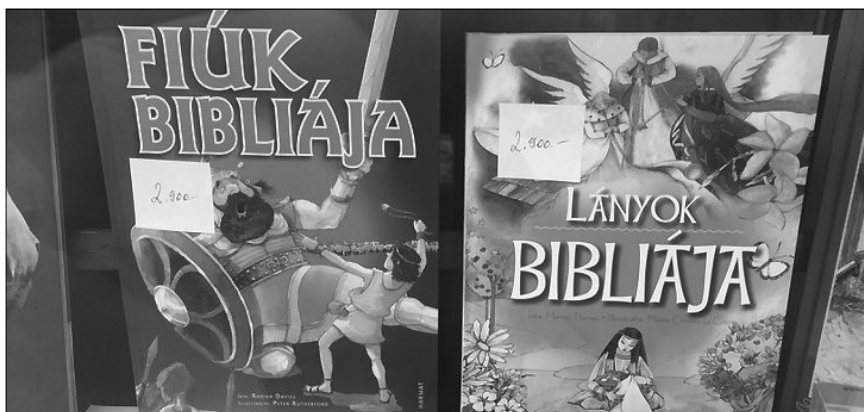
A meghökkentő kiadói döntés mögött természetesen a profit célja áll. A könyvkiadókra elég nehéz idők járnak az internet és az online kultúra idején, ám vajon ez elég indok arra, hogy a legszentebb könyvhöz, a Bibliához így nyúljanak hozzá? A darabokra szedett Bibliából a kiadói elgondolás két kisebb bibliát alakított ki, egyet a fiúknak, amibe csak fiús történetek vannak összeszedve, a másik pedig a kislányokat célozza meg lányos történetekkel.

A kiadó is érezte, hogy túllőtt a célon, ezért sajtóközleményében igyekezett bizonygatni döntése helyességét: „Végre a Gyerekbiblia kiadói is rájöttek, hogy érdemes lehet másféle Bibliát tervezni a fiúknak és a lányoknak” – írta a kötet szerkesztője. A fiúké természetesen kékes árnyalatú – de miért természetesen? A természetnek ehhez nem sok köze van, a kulturális kód meg hol ilyen, hol olyan. Hollywood már rég más filmeket készít a kislányok és a kisfiúk számára” – szól az újabb érv.

Egyrészt meglepő, hogy a bibliatervezők vigyázó szemüket Hollywoodra vetik, másrészt nyilván mégsem vetik, mert ha valamilyen, hát épp most nem az a jellemző, hogy ki-mozdíthatatlan szerepkörökbe kényszerítsék gyerekhőseiket. Például Vaiana sem az a rózsaszín masnis, királyfiváro hercegő típus. A fiús biblia „nagy hitű hős férfiakról tudósít”, a lányoké nagyobb hangsúlyt ad családokról szóló szentírasi részeknek – család, az olyan lányos dolog – és lányok, asszonyok bibliai szerepének. Eszter könyve viszont a tartalomjegyzék alapján nincs benne a leánybibliában, mert a kiadó szerint a bosszúállás nem kislányoknak való...

A fiús és lányos biblia egy újabb jele annak, hogy a modern ember miképpen veszíti el azokat a szellemi alapokat, amire állva igaz emberként élhetne. Isten igéjének szétszedése, kiválogatása nem egyebet jelent, mint a modern embernek azt az igényét, hogy őt még Istennek igéje is szolgálja ki, és tegyen az ember kedvére. És ezt már gyermekkorban elüldöztetik a következő nemzedékben.

VISKY ISTVÁN

Fricska

Egy nagy gyülekezetbe fiatal segédlelkészt küldenek. A hívek megkérdézik az esperest, hogy mi a véleménye a fiatal segédlelkésztől, ajánlja-e a gyülekezetnek.

– Ez a fiú egy személyben Salamon király, Mózes és Arisztotelész – dicséri a segédlelkészt az esperes.

A hívek azonban azt tapasztalják pár hét után, hogy a segédlelkész könnyelmű, csélcsep

szoknyabolond és nemhogy prédikálni, de még csak beszélni se tud rendesen.

Fel is megy egy küldöttség az espereshez, és kérdőre vonják:

– Miért dicsérte nekünk a segédlelkészt?

– Csak az igazat mondtam – szabadkozik az esperes. – Szoknyabolond, mint Salamon király, dadog, mint Mózes és annyira tud héberül, mint Arisztotelész.

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323
Megjelenik kéthetente.

Szerkesztőbizottság: Ghittea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Rác Ervin, Szomor Attila, Tokár Sándor, Tótos Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726-242.824, 0259-435.386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com
Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szentci Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkes hivatalkon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.